

Dorota Koziół

Krakowska Akademia im Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Nadanie numeru PESEL dla cudzoziemca przed i po 1 marca 2015 roku

Abstrakt:

Głównym celem niniejszego artykułu jest przedstawienie zagadnień związanych z problemem uzyskania numeru PESEL przez obcokrajowców przebywających w Polsce na podstawie zezwoleń na pobyt czasowy czy też wiz. Regulacja prawna obowiązująca przed 1 marca 2015 r. nakładała na gminy obowiązek wnioskowania o nadanie numeru PESEL dla każdego cudzoziemca, który zameldował się na pobyt stały, czy choćby czasowy powyżej 3 miesięcy. W wyniku wejścia w życie nowej ustawy obcokrajowcy przebywający na terenie Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie pozwoleń czasowych bądź wiz muszą występować o nadanie numeru PESEL we własnym zakresie, wskazując odpowiednią podstawę prawną. Sam bowiem meldunek obecnie nie jest związany z adnotacją danych cudzoziemca w rejestrze PESEL. W wyniku poczynionej analizy obowiązujących przepisów prawa można wskazać dwie przesłanki wnioskowania o nadanie numeru PESEL dla osób przebywających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie pobytu czasowego bądź wiz, tj. rejestracja w KRS lub rejestracja profilu zaufanego na platformie ePUAP.

Słowa kluczowe: PESEL, cudzoziemiec, wiza, pobyt czasowy, profil zaufany

Abstract:

The main purpose of the below article is present the issues related to the problem of obtaining the national identification number PESEL (Universal Electronic System for Registration of the Population) by foreigners residing in Poland on the basis of temporary residence permits or visas. Legal regulation in force before 1 March 2015 imposed on the municipalities an obligation to apply for granting the national identification number for each foreigner who reported for permanent residence or even time over 3 months. As a result of the entry into force of the new Act on Registration of Population foreigners staying on the territory of the Republic of Poland under temporary residence permits or temporary visas must apply for granting the national identification number on its own, indicating the appropriate legal basis.

Currently a report is not associated with the annotation data foreigner in the register of the national identification number. As a result of the analysis of the existing legal provisions can identify two premises for granting the national identification number for people residing on the territory of the Republic of Poland on the basis of temporary residence or visas, ie.: registration in the National Court Register, registration trusted profile at the ePUAP platform (Electronic Platform of Public Administration Services).

Keywords: the national identification number, foreigner, visa, temporal stay, trusted profile.

Obowiązująca przed 1 marca 2015 r. ustawa z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. 1974 Nr 14 poz. 85, z późniejszymi zmianami) gwarantowała nadawanie z urzędu numeru PESEL obcokrajowcom, którzy zameldowali się na pobyt czasowy trwający powyżej 3 miesięcy lub na pobyt stały. Nadto numer ten mógł być również wydany, gdy pracodawca poczynił zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego lub ubezpieczenia społecznego (art. 26 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. 2010 Nr 14 poz. 85, z późniejszymi zmianami). Obecnie w wyniku wejścia w życie nowej ustawy z dnia 24 września 2010 roku o ewidencji ludności (Dz.U. 2010 Nr 217 poz. 1427, z późniejszymi zmianami), cudzoziemcy przebywający na terenie Rzeczypospolitej Polski na podstawie wiz lub zezwoleń na pobyt czasowy napotykają na utrudnienia w uzyskaniu numeru PESEL. Aktualnie od cudzoziemców występujących z wnioskiem o nadanie numeru PESEL wymaga się jednak wskazania konkretnego przepisu prawa, przewidującego potrzebę jego posiadania (Czarnik, Maciejko, Zaborniak 2016: 91). Nierzadko stanowi to dla cudzoziemców – osób nie znających często języka polskiego, czy też przepisów polskiego prawa – przeszkodę nie do pokonania. Obecnie problem ten dotyczy w głównej mierze przybywającej zza wschodniej granicy do Polski ludności ukraińskiej. Tymczasem numer PESEL jest im potrzebny z różnorodnych powodów m. in. w związku z podjęciem pracy, rejestracją w przychodni, czy też objęcie członków rodziny przez osobę pracującą, etc. Numer ten ułatwia im funkcjonowanie i załatwianie spraw o charakterze administracyjnym (Jakubowycz 2015).

Poprzednikiem dzisiejszego rejestru PESEL był system MAGISTER, który stanowił centralną gospodarkę zasobami kadrowymi osób z tytułem magistra i wyżej. Opracowywany był w latach 70. ubiegłego wieku przez zespół złożony z pracowników Ministerstwa Spraw Wewnętrznych. Znajdowały się w nim informacje takie jak: przebieg kariery zawodowej i naukowej, a także adres. System liczył 633 tys. zapisów, aktualizowanych informacjami

nadsyłanymi z 60 tys. zakładów pracy i wyższych uczelni. Z czasem system MAGISTER ewoluował (Czubkowska 2012).

W czerwcu 1970 roku zapadła decyzja Prezydium Rządu w sprawie przygotowania koncepcji Powszechnego Elektronicznego Systemu Ewidencji Ludności, którego zadanie miało polegać na kompleksowym ujęciu tematu człowieka jako centralnego podmiotu całej gospodarki. Trzon zespołu PESEL stworzyli: Zygmunt Orłowski oraz Roman Warski (Czubkowska 2012). Rejestr PESEL – Powszechny Elektroniczny System Ewidencji Ludności prowadzony jest od 1979 roku przez organy państwa na mocy ustawy z 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. 1974 Nr 14 poz. 85, z późniejszymi zmianami). Zawiera dane osób przebywających stale na terytorium RP, zameldowanych na pobyt stały lub czasowy trwający ponad 3 miesiące, a także osób ubiegających się o wydanie dowodu osobistego lub paszportu, a ponadto osób, dla których odrębne przepisy przewidują potrzebę posiadania numeru PESEL. Rejestr ten zawiera następujące dane: nazwiska, imiona, data urodzenia, imiona i nazwiska rodowe rodziców, płeć, obywatelstwo, stan cywilny, imię i nazwisko małżonka, adres zameldowania, seria i numer aktualnego i poprzednich dowodów osobistych, datę zgonu i numer aktu zgonu. Zgodnie z treścią zawartą w art. 7 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2010 Nr 217 poz. 1427, z późniejszymi zmianami) w rejestrze PESEL gromadzone są dane dwóch kategorii osób: obywateli polskich oraz cudzoziemców wymienionych enumeratywnie (Czarnik i in. 2016: 34).

Konstrukcja PESEL została oparta na naturalnych danych osobowych – dacie urodzenia i płci, do których dołączono numer kolejnych urodzin w danym dniu oraz cyfrę kontrolną. Wyeliminowany natomiast został sposób kolejnej numeracji danych osobowych, ze względu na żywą ciągle pamięć o numeracji stosowanej w obozach podczas II wojny światowej. Zatem PESEL to numer jednoznacznie identyfikujący osobę fizyczną (Czubkowska 2012). Zgodnie z treścią zawartą w art. 31a ust. 1 ustawy z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. 1974 Nr 14 poz. 85, z późniejszymi zmianami), jest to 11-cyfrowy, stały symbol numeryczny, w którym sześć pierwszych cyfr oznacza datę urodzenia (rok, miesiąc, dzień), dalsze cztery – liczbę porządkową i płeć osoby, a końcowa jest cyfrą kontrolną służącą do komputerowej kontroli poprawności nadanego numeru ewidencyjnego. Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2010 Nr 217 poz. 1427 z późniejszymi zmianami), rejestr PESEL stanowi centralny zbiór danych. Dokumentem źródłowym dla danych zamieszczonych w rejestrze PESEL w stosunku do obywatela polskiego są akty stanu cywilnego, wyroki sądowe i decyzje administracyjne. Jeżeli chodzi zaś o cudzoziemców przyjęto, iż zakres danych zamieszczany jest wyłącznie na

podstawie danych zawartych w dokumencie podróży (Prezes Rady Ministrów 2008). Zgodnie z art. 3 pkt. 3 ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. 2013 poz. 1650, z późniejszymi zmianami) dokumentem podróży jest dokument uznany przez Rzeczypospolitą Polską, uprawniający do przekraczania granicy, wydany cudzoziemcowi przez organ państwa obcego, organ polski lub organizację międzynarodową albo podmiot upoważniony przez organ państwa obcego lub obcą władzę o charakterze państwowym. System PESEL służy organom władzy publicznej do sprawdzania danych osób w nim zarejestrowanych (III SW 1/98)

Przepisy prawne obowiązujące przed 1 marca 2015 roku uprawniały większy krąg cudzoziemców do otrzymania numeru PESEL niż te aktualne, z uwagi na fakt, iż art. 31a ust. 3 z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. 1974 Nr 14 poz. 85, z późniejszymi zmianami) przewidywały obligatoryjne nadanie numeru ewidencyjnego obcokrajowcom zameldowanym na pobyt stały bądź na pobyt czasowy trwający powyżej 3 miesięcy, których dane gromadzono w rejestrze mieszkańców. Nadanie numeru PESEL cudzoziemcowi odbywało się z urzędu na wniosek organu gminy właściwego do zameldowania na pobyt stały albo czasowy (art. 31a ust. 3 ustawy z 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. 2010 Nr 14 poz. 85, z późniejszymi zmianami)). Zatem osoby przebywające na terenie Rzeczypospolitej Polskiej na podstawie wiz oraz zezwoleń na pobyt czasowy mogły mieć nadany numer PESEL. Dzięki temu PESEL zawierał dane nie tylko związane z tożsamością oraz statusem prawno-administracyjnym osoby, zarówno aktualne jak i archiwalne, ale również informacje o dokumentach legalizujących pobyt cudzoziemców (Prezes Rady Ministrów 2008).

Z drugiej strony ustawodawca, pozostawił bez zmian zasady wykonywania obowiązku meldunkowego przez obywateli państw trzecich, tożsame z rozwiązaniami wynikającymi z ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2010 Nr 217 poz. 1427, z późniejszymi zmianami). Uznał bowiem, iż meldunek ma istotne znaczenie dla właściwego wykonywania przez państwo roli porządkowej, w tym gwaranta bezpieczeństwa zarówno w wymiarze wewnętrznym, jak i międzynarodowym. Informację o miejscu zamieszkania obywateli polskich pozyskuje się już z chwilą urodzenia i jest ona na przestrzeni życia możliwa do ustalenia dzięki różnym czynnościom administracyjno-prawnym, do których obywatel polski przystępuje. Natomiast informację o miejscu przebywania cudzoziemca, którego pobyt co do zasady ma charakter czasowy, można pozyskać przede wszystkim przez egzekwowanie obowiązku meldunkowego (Prezes Rady Ministrów 2012). Reasumując rejestr PESEL zawiera dane osób, które zamieszkują na terytorium kraju, a także dane osób przebywających w Polsce okazjonalnie. Taki stan rzeczy skutkuje brakiem referencyjności danych, w związku z brakiem

możliwości aktualizacji danych osób, które przebywają w Polsce czasowo (Prezes Rady Ministrów 2008).

Obecnie obowiązująca ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2010 Nr 217 poz.1427, z późniejszymi zmianami) zgodnie z treścią zawartą w art. 17 ust. 1 ogranicza nadanie z urzędu numeru PESEL cudzoziemcom przebywający na terenie Rzeczypospolitej tylko do osób posiadających:

- prawo stałego pobytu przez obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej, obywatela państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym i obywatela Konfederacji Szwajcarskiej,
- prawo stałego pobytu przez członka rodziny obywatela państwa członkowskiego Unii Europejskiej, obywatela państwa członkowskiego Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – strony umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym i obywatela Konfederacji Szwajcarskiej,
 - zezwolenie na pobyt stały,
 - zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego Unii Europejskiej,
 - status uchodźcy (dotyczy również członków rodziny zamieszkujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej),
 - ochronę uzupełniającą (dotyczy również członków rodziny zamieszkujących na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej),
 - azyl,
 - zgodę na pobyt tolerowany,
 - ochronę czasową,
 - zgodę na pobyt ze względów humanitarnych.

Powyżej przywołany przepis ma charakter odsyłający do norm regulujących prawo nabywane na podstawie art. 42 i nast. ustawy z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobytku oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. 2014 poz. 1525, z późniejszymi zmianami).

Taki stan rzeczy stanowi pokłosie działań projektodawcy dążących do gromadzenia w rejestrze PESEL danych, które ponad wszelką wątpliwość pozwolą ustalić tożsamość osoby i jej aktualny status prawno-administracyjny. W tym celu zbierane są dane dotyczące cudzoziemców, którzy stale zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bądź ich status wskazuje, że charakter pobytu będzie długotrwały (azyl, status uchodźcy, pobyt

tolerowany, etc.). Natomiast dane obcokrajowców przebywających w Polsce czasowo bądź na podstawie wiz są gromadzone w krajowym zbiorze rejestrów ewidencji i wykazu w sprawach cudzoziemców („System Pobyt”) i rejestrach zamieszkania cudzoziemców. W związku z powyższym nie jest konieczne uwzględnienie danych tych cudzoziemców w rejestrze PESEL. Przy czym ustawodawca dopuszcza możliwość uwzględnienia takich danych w rejestrze PESEL wyłącznie na umotywowany wniosek obcokrajowca (Prezes Rady Ministrów 2008).

Obecnie cudzoziemcy przebywający w Polsce na podstawie wiz i pozwoleń na pobyt czasowy muszą występować o przyznanie dla siebie numeru PESEL we własnym zakresie, gdyż aktualnie obowiązująca ustawa wprost ich nie uwzględnia. Urząd żądający od cudzoziemca podania numeru PESEL winien wskazać podstawę prawną, z jakiej wynika ten obowiązek i na której opiera swoje żądanie. Stanowi to jedną z podstawowych zasad działania urzędów i wszelkich organów państwowych, wywodzoną z art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997 Nr 78 poz. 483, z późniejszymi zmianami). Przepis ten jednoznacznie wskazuje, iż organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Przywołany powyżej artykuł wyraża zasadę tzw. praworządności formalnej, której filar stanowi zasada legalizmu oraz ogólny nakaz przestrzegania prawa. Zasada legalizmu służy temu, by wszystkie działania organów państwa stanowione były na podstawie prawa i w jego granicach. Oznacza to, iż konieczność wykazania podstawy prawnej podejmowanych działań, i to tak w zakresie samego umocowania organu, jak i zakresu jego działania. Ma to istotne znaczenie w związku z obligatoryjnością wykazania podstawy prawnej dla nakładania na jednostki obowiązków prawnych. (Biernat i in. 2013: 142). Zgodnie z art. 4 Europejskiego Kodeksu Dobrej Administracji urzędnik ma działać zgodnie z zasadą praworządności, stosować uregulowania i procedury zapisane w prawnych przepisach Wspólnot (Świątkiewicz 2007: 19). Ma również zwracać uwagę na to, aby decyzje dotyczące praw lub interesów pojedynczych osób posiadały podstawę prawną, a ich treść była zgodna z obowiązującymi przepisami prawa. Podobne postanowienia dotyczące działania organów na podstawie przepisów prawa zawiera art. 6 ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. kodeksu postępowania administracyjnego (Dz. U. 1960 Nr 30 poz. 168, z późniejszymi zmianami) oraz art. 120 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 – ordynacja podatkowa (Dz. U. 1997 Nr 137 poz. 926, z późniejszymi zmianami) (Świątkiewicz 2007: 19).

Rozróżnienie to wynika z konieczności przestrzegania przepisów prawa Unii Europejskiej, w szczególności wyrażonej w art. 18 akapit 1 (dawny art. 12 TWE) Traktatu o Funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. UE 2016 C 202 s. 1) ogólnej zasady zakazu dyskryminacji obywateli państw UE ze względu na przynależność państwową oraz prawa

obywateli Unii oraz członków ich rodzin do wjazdu i pobytu na terytorium państw członkowskich (art. 20 TFUE – dawny art. 17 TWE Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. UE 2016 C 202 s. 1)). Przedmiotowe zasady nakazują równe traktowanie obywateli polskich oraz obywateli UE w porównywalnych stanach faktycznych, w konsekwencji czego niedopuszczalne byłoby ustanowienie dla obywateli UE bardziej rygorystycznych przepisów dotyczących nadania numeru PESEL.

Obcokrajowcy chcąc uzyskać numeru PESEL winni wypełnić wniosek dostępny w urzędzie gminy lub na stronie <http://obywatel.gov.pl>. Wypełniony dokument wraz z dokumentami potwierdzającymi informacje w nim zawarte, takimi jak dowód tożsamości, akt urodzenia, etc. cudzoziemiec składa osobiście lub przez pełnomocnika w urzędzie gminy właściwym dla miejsca zamieszkania lub siedziby pracodawcy w przypadku obcokrajowca nie posiadającego meldunku.

Obecnie bezcelowym jest wskazywanie jako podstawy prawnej we wniosku o nadanie numeru PESEL następujących przepisów:

- Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1998 Nr 137 poz. 887, z późniejszymi zmianami)

- zgodnie z treścią zawartą w art. 33 ust. 2 jeżeli osoba ubezpieczona, o której mowa w ust. 1 pkt 1, **nie posiada numeru PESEL** (podkreślenie autora D. K.), nie podała go lub podany numer budzi wątpliwości co do jego prawidłowości, konto ubezpieczonego oznacza się numerem NIP, a jeżeli nie posiada również tego numeru – **serią i numerem dowodu osobistego albo paszportu** (podkreślenie autora D. K.)
- zgodnie z treścią zawartą w art. 35 we wszystkich dokumentach związanych z ubezpieczeniami społecznymi, w tym z rozliczaniem i opłacaniem składek oraz przyznawaniem i wypłatą świadczeń określonych odrębnymi przepisami, należy podawać: (...) – numer PESEL, a w **razie gdy ubezpieczonemu nie nadano numeru PESEL – serię i numer dowodu osobistego lub paszportu** (podkreślenie autora D.K.)(...)
- zgodnie z treścią zawartą w art. 36 ust. 15 pkt 1 osoby, o których mowa w art. 6a ust. 1 i art. 6b ust. 1, składają oświadczenie o zamiarze podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym lub odpowiednio ubezpieczeniu emerytalnemu, które zawiera: imię i nazwisko osoby sprawującej osobistą opiekę nad dzieckiem oraz jej numer PESEL, a w **razie gdy nie nadano numeru PESEL – serię i numer dowodu osobistego lub paszportu** (podkreślenie autora D. K.)

- zgodnie z treścią zawartą w art. 40e ust. 6 (...) jeżeli członkowi otwartego funduszu emerytalnego **nie nadano numeru PESEL** (podkreślenie autora) i numeru NIP lub jednego z nich, dane obejmują **serię i numer dowodu osobistego lub paszportu** (podkreślenie autora D. K.)
- zgodnie z treścią zawartą w art. 43 ust. 4 zgłoszenie płatnika składek – osoby fizycznej zawiera w szczególności następujące dane: numery NIP i REGON, a w razie gdy płatnikowi składek nie nadano tych numerów lub jednego z nich – **numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu** (podkreślenie autora D. K.) (...)
- zgodnie z treścią zawartą w art. 45 ust. 1 pkt 1 na koncie płatnika składek: ewidencjonuje się dane identyfikacyjne, numer NIP i numer identyfikacyjny REGON, a jeżeli płatnikowi składek nie nadano tych numerów lub jednego z nich – **numer PESEL lub serię i numer dowodu osobistego albo paszportu** (podkreślenie autora D. K.) (...)

- Ustawa z dnia 27 sierpień 2004r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2004 Nr 210 poz. 2135 z późniejszymi zmianami)

- zgodnie z treścią zawartą w art. 49 ust. 3 pkt 3 karta ubezpieczenia zdrowotnego zawiera w szczególności następujące dane: numer PESEL, a w **przypadku nieposiadania numeru PESEL – numer paszportu lub innego dokumentu potwierdzającego tożsamość** (podkreślenie autora D. K.)
- zgodnie z treścią zawartą w 52 ust. 1 osobie uprawnionej do świadczeń opieki zdrowotnej na podstawie przepisów o koordynacji, w celu korzystania z tych świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, oddział wojewódzki Funduszu wydaje dokument potwierdzający prawo do świadczeń opieki zdrowotnej, zwany dalej „poświadczeniem”. (...) Poświadczenie zawiera następujące dane: **numer PESEL, a w przypadku gdy osobie, o której mowa w ust. 1, nie nadano tego numeru – serię i numer paszportu** (podkreślenie autora D. K.) albo numer identyfikacyjny innego dokumentu, na podstawie którego możliwe jest ustalenie danych osobowych (...)
- zgodnie z treścią zawartą w art. 56 ust. 2 deklaracja wyboru zawiera: (...) **numer PESEL, o ile taki został nadany** (podkreślenie autora D. K.) (...)
- zgodnie z treścią zawartą w art.77 ust. 2 pkt 6 zgłoszenia, o których mowa w ust. 1, zawierają: numer PESEL, a w przypadku gdy ubezpieczonemu **nie nadano numeru**

PESEL – serię i numer dowodu osobistego lub paszportu (podkreślenie autora D. K.)

- Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2005 Nr 164 poz. 1365 z późniejszymi zmianami)

- zgodnie z treścią zawartą w art. 170c ust. 2 pkt 2 Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego prowadzi ogólnopolski wykaz studentów, z wyłączeniem studentów uczelni wojskowych będących żołnierzami. W wykazie zamieszcza się następujące dane dotyczące studenta: (...) **numer PESEL, a w przypadku jego braku – numer dokumentu potwierdzającego tożsamość** (podkreślenie autora D. K.) oraz kraj wydania dokumentu tożsamości

- Ustawy z dnia 5 stycznia 2011r. o kierujących pojazdami (Dz. U. 2011 Nr 30 poz. 151 z późniejszymi zmianami)

- zgodnie z treścią zawartą w art. 27 ust. 2 pkt 3 litera c kierownik podmiotu innego niż wymieniony w ust. 1, prowadzącego szkolenie w formie kursu, jest obowiązany: przekazywać staroście, o którym mowa w pkt 1, w terminie 14 dni od dnia zakończenia kursu i wydania zaświadczenia o jego ukończeniu, następujące dane osób, które ukończyły kurs:(...) **numer PESEL, a w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL – serię, numer i nazwę dokumentu potwierdzającego tożsamość** (podkreślenie autora D. K.) oraz nazwę państwa, które wydało ten dokument”

- Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 31 lipca 2012 r. w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami (Dz. U. 2012 poz. 1005)

- zgodnie z treścią zawartą w §5 ust. 5 profil kandydata na kierowcę właściwy organ wydający prawo jazdy lub pozwolenie udostępnia w systemie teleinformatycznym ośrodkowi szkolenia kierowców prowadzącemu szkolenie osoby, której profil dotyczy, oraz ośrodkowi egzaminowania przeprowadzającemu egzamin państwowy dla osoby, której profil dotyczy, po podaniu przez te podmioty numeru, o którym mowa w § 6 ust. 4 pkt 3, oraz **numeru PESEL albo daty urodzenia w przypadku osoby nieposiadającej numeru PESEL** (podkreślenie autora D. K.)

Po przeanalizowaniu obecnie obowiązujących przepisów można wskazać, iż istnieją z pewnością dwie okoliczności faktyczne, w których cudzoziemiec przebywający na terenie Polski tylko na podstawie wizy czy decyzji zezwalającej na pobyt czasowy może skutecznie wnioskować o nadanie numeru PESEL a mianowicie: rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym bądź zakładanie profilu zaufanego na platformie ePUAP.

Osoby zagraniczne posiadające tylko wizę, czy zezwolenie na pobyt czasowy zgodnie z literalnym brzmieniem artykułu 13 ust. 3 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. 2004 Nr 173 poz. 1807, z późniejszymi zmianami) mają prawo do podejmowania i wykonywania działalności gospodarczej wyłącznie w formie spółki: komandytowej, komandytowo-akcyjnej, z ograniczoną odpowiedzialnością i akcyjnej, a także do przystępowania do takich spółek oraz obejmowania bądź nabywania ich udziałów lub akcji, o ile umowy międzynarodowe nie stanowią inaczej. Decydując się zaś na wpis w Krajowym Rejestrze Sądowym są zmuszone podać numer PESEL, co wprost wynika z art. 35 pkt 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz. U. 1997 Nr 12 poz. 769, z późniejszymi zmianami), w którym wskazano, że ilekroć do Rejestru wpisuje się osobę fizyczną zamieszcza się nazwisko i imiona oraz **identyfikator** (podkreślenie autora D. K.) nadany w systemie ewidencji ludności, zwany dalej „**numerem PESEL**” (podkreślenie autora D. K.). Co więcej ustawodawca nie dopuszcza alternatywy dla braku tegoż numeru. Przywołany powyżej artykuł stanowi przepis, z którego wynika wprost obowiązek posiadania numeru PESEL.

Od 1 maja 2008 r. organy władzy publicznej zobowiązane są do przyjmowania dokumentów w postaci elektronicznej (wnoszenia podań i wniosków oraz innych czynności w postaci elektronicznej) (Małopolski Urząd Marszałkowski). Elektroniczna platforma usług administracji publicznej stanowi system teleinformatyczny, w którym instytucje publiczne udostępniają usługi przez pojedynczy punkt dostępowy w sieci Internet (art. 3 pkt 13 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. 2005 Nr 64 poz. 565, z późniejszymi zmianami)) Udostępnianie infrastruktury usług, pozwalających na założenie skrzynki podawczej jest możliwe dzięki Elektroniczna Platforma Usług Administracji Publicznej (ePUAP). Elektroniczna skrzynka podawcza stanowi dostępny publicznie środek komunikacji elektronicznej służący do przekazywania dokumentu elektronicznego do podmiotu publicznego przy wykorzystaniu powszechnie dostępnego systemu teleinformatycznego (art. 3 pkt 17 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. 2005 Nr 64 poz. 565, z późniejszymi zmianami)). Można z niej korzystać po uprzednim założeniu profilu zaufanego

ePUAP, stanowiącego zestaw informacji identyfikujących i opisujących podmiot lub osobę będącą użytkownikiem konta na ePUAP, który został w wiarygodny sposób potwierdzony przez organ podmiotu określonego w art. 2 oraz art. 3 pkt 14 ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. 2005 Nr 64 poz. 565, z późniejszymi zmianami). Osoby zainteresowane mają możliwość załatwiania spraw urzędowych przez Internet, bez wychodzenia z domu, o każdej porze dnia i nocy. W celu założenia konta dla użytkownika na platformie ePUAP osoby zagraniczne zobowiązane są zgodnie z § 3 ust. 1 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie zakresu i warunków korzystania z elektronicznej platformy usług administracji publicznej (Dz. U. 2011 Nr 93 poz. 546) do wskazania identyfikatora użytkownika. W związku z powyższym do potwierdzenia profilu zaufanego na platformie ePUAP konieczne jest posiadanie numeru PESEL.

Reasumując uzyskanie numeru PESEL ułatwia przebywającym w Polsce imigrantom załatwianie wielu codziennych spraw między innymi związanych z odpowiednim zakwalifikowaniem składek ubezpieczeniowych, rozliczeniem składek zdrowotnych i ubezpieczeniowych, uzyskaniem kredytu, etc. (Jakubowycz 2015). Nadto w rejestrze PESEL znajdują się najważniejsze dane ewidencyjne. Zmiany wprowadzone po 1 maju 2015 r. zaostrzają kryteria nadania numeru PESEL z urzędu. Oznacza to, iż cudzoziemcy przebywający w Polsce na podstawie wiz czy zezwolenia na pobyt czasowy, aby otrzymać numer PESEL muszą o niego wnioskować na własną rękę wskazując przy tym podstawę prawną. Ustawodawca nowelizując ustawę o ewidencji ludności kierował się dążeniem do gromadzenia w rejestrze PESEL danych, które ponad wszelką wątpliwość pozwolą ustalić tożsamość osoby i jej aktualny status prawno-administracyjny. Zatem założono, iż gromadzone w tym systemie dane winny dotyczyć osób, które stale zamieszkują na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bądź charakter ich pobytu będzie długotrwały. Założenie ustawodawcy w zderzeniu z rzeczywistością wydaje się nie być do końca słuszne i przemyślane. Sam fakt nie posiadania przez cudzoziemca zezwolenia na pobyt stały nie oznacza, że nie chce on dłużej pozostać na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Jako przykład można przywołać w tym miejscu obywateli Ukrainy, którzy pomimo tego, że przebywają w Polsce na podstawie zezwoleń na pobyt czasowy, to jednak wiążą swoją przyszłość z Polską i chcą często osiedlić się tu na stałe.

Bibliografia:

1. Biernat K., Dobek-Rak M., Mierzejewski P., Trzcńska D. (2013): *Ustawa o ewidencji ludności. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer business
2. Czarnik Z., Maciejko W., Zaborniak P. (2016): *Ustawa o ewidencji ludności. Komentarz*. Warszawa: Wolters Kluwer
3. Czubkowska S. (2012): „*Historia informatyzacji w Polsce: system PESEL największym osiągnięciem*”, <http://forsal.pl/artykuly/590823,historia-informatyzacji-w-polsce-system-pesel-najwiekszym-osiagnieciem.html>, data pobrania: 31.10.2016 r.
4. Jakubowycz M. (2015): „*Co to jest numer PESEL? Jak go otrzymać?*”, <http://www.info-migrator.pl/warto-poczytac/131-marija-jakubowycz/1585-co-to-jest-numer-pesel-jak-go-otrzyma%C4%87>, data pobrania 31.10.2016 r.
5. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997 Nr 78 poz. 483, z późniejszymi zmianami).
6. Małopolski Urząd Marszałkowski, *Elektroniczna Skrzynka Podawcza*, <http://bip.malopolska.pl/uskrakowpodgorze/Article/get/id,402983.html>, data pobrania 31.10.2016 r.
7. Postanowienie SN z dnia 26 maja 1998 r., III SW 1/98, LEX nr 33499.
8. Prezes Rady Ministrów (2008), *Uzasadnienie projektu ustawy o ewidencji ludności*. Sejm RP VI kadencji (nr druku 1371), <http://ww2.senat.pl/k7/dok/sejm/062/1371.pdf> data pobrania 27.10.2016 r.
9. Prezes Rady Ministrów (2012), *Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy o ewidencji ludności i dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw*. Sejm RP VII kadencji (nr druku 835), <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/757E7BD87C35345FC1257AA60059C301/%24File/835.pdf> data pobrania 27.10.2016 r.
10. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 27 kwietnia 2011 r. w sprawie zakresu i warunków korzystania z elektronicznej platformy usług administracji publicznej (Dz. U. 2011 Nr 93 poz. 546), stan prawny na dzień 25.10.2016 r.
11. Rozporządzenie Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej z dnia 31 lipca 2012 r. w sprawie wydawania dokumentów stwierdzających uprawnienia do kierowania pojazdami (Dz. U. 2012 poz. 1005), stan prawny na dzień 25.10.2016 r.
12. Świętkiewicz J. (2007): *Europejski Kodeks Administracji (wprowadzenie, tekst i komentarz o zastosowaniu kodeksu w warunkach polskich procedur*

administracyjnych). Warszawa: Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich,

<https://www.rpo.gov.pl/pliki/1192700305.pdf>, data pobrania 31.10.2016 r.

13. Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (Dz. U. UE 2016 C 202 s. 1), stan prawny na dzień 25.10.2016 r.
14. Ustawa z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. 1960 Nr 30 poz. 168 z późniejszymi zmianami), stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
15. Ustawa z dnia 10 kwietnia 1974 r. o ewidencji ludności i dowodach osobistych (Dz. U. 1974 Nr 14 poz. 85 z późniejszymi zmianami) stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
16. Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. 1997 nr 121 poz. 769, z późniejszymi zmianami), stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
17. Ustawa z dnia 29 sierpień 1997 r. Ordynacja podatkowa (Dz. U. 1997 Nr 137 poz. 926 z późniejszymi zmianami.), stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
18. Ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 1998 r Nr 137 poz. 887 z późniejszymi zmianami), stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
19. Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz.U. 2004 nr 173 poz. 1807, z późniejszymi zmianami), stan prawny na dzień 31.10.2016 r.
20. Ustawa z dnia 27 sierpień 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. 2004 Nr 210 poz. 2135 z późniejszymi zmianami), stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
21. Ustawa z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. 2005, nr 64 poz. 565z późniejszymi zmianami), stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
22. Ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. 2005 Nr 164 poz. 1365 z późniejszymi zmianami.), stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
23. Ustawa z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. 2014 poz.1525 z późniejszymi zmianami), stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
24. Ustawa z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (Dz. U. 2010 Nr 217 poz.1427 z późniejszymi zmianami) stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
25. Ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. o kierujących pojazdami (Dz. U. 2011 Nr 30 poz. 151), stan prawny na dzień 28.10.2016 r.
26. Ustawa z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. 2013 poz.1650 z późniejszymi zmianami), stan prawny na dzień 28.10.2016 r.